

УДК 338.2
DOI: 10.60022/3(4)-12S

Красота Олена Вадимівна

доктор економічних наук, доцент
доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Krasota Olena

Doctor of Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Economic Theory, Macro- and Microeconomics
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8840-3119

Пеціурківська Софія Юрївна

аспірантка кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Petsiurkivska Sofia

PhD Student, Department of Economic Theory, Macro- and Microeconomics
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8144-8824

СИНЕРГІЯ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОЛІТИК У ДОСЯГНЕННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено сутність інклюзивного економічного зростання та його основні ознаки. Обґрунтовано, що стійке зростання неможливе без забезпечення макроекономічної стабільності, яка виступає його своєрідною «точкою відліку». Як і макроекономічна стабілізація національної економіки, інклюзивне економічне зростання може досягатися через ефективну взаємодію макроекономічних політик. У цьому контексті запропоновано розширити традиційну економічну парадигму, розглядаючи інклюзію як стратегічний орієнтир для скоординованої тріади фінансової, монетарної та соціальної політик. Для формування цілісного уявлення про їхній синергетичний ефект та рівень впливу на соціально-економічні показники проаналізовано Індекс інклюзивного розвитку (IDI) та Індекс інклюзивного зростання (IGI). Дістали подальшого розвитку підходи до інтерпретації показників цих індексів, що поглиблює їх осмислення в українському науковому дискурсі. В емпіричній частині дослідження побудовано теплові карти, що відображають динаміку ключових показників країн Європи та України. На основі проведеного аналізу обґрунтовано доцільність адаптації європейського досвіду координації макроекономічних політик до українських реалій, що є необхідною умовою для забезпечення інклюзивного економічного зростання.

Ключові слова: монетарна політика, фінансова політика, соціальна політика, інклюзивне зростання, взаємодія макроекономічних політик, людський капітал.

SYNERGY OF MACROECONOMIC POLICIES FOR ACHIEVING INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH IN UKRAINE

Abstract. The increasing frequency of global shocks heightens the risk of macroeconomic instability and exacerbates adverse socio-economic outcomes, including unemployment, poverty, income inequality, and social exclusion. This underscores the need for integrated macroeconomic framework based on the fiscal-monetary-social policy nexus, aimed at minimizing welfare losses and ensuring inclusive growth. The article aims to substantiate the theoretical and methodological foundations for enhancing the synergy of macroeconomic policies to achieve inclusive economic growth in Ukraine amid current global and national challenges. The study employs general scientific and special methods, including dialectical and logical approaches to conceptualize inclusive economic growth, analytical and deductive approaches to assess the impact of macroeconomic policies, and a systems approach to examine their interaction and integrate socio-economic indicators using the Inclusive Development Index (IDI) and the Inclusive Growth Index (IGI). The

empirical analysis covers European countries and Ukraine over 2016-2025, applying statistical, graphical (including heat maps), and comparative methods. The findings indicate that inclusive growth relies on equal access to markets and resources, enabling individuals to fully realize their potential. It is achieved through the effective interaction of macroeconomic policies, whose effects are both direct and indirect. The heat map analysis reveals a relatively synchronized response of European countries to global shocks, followed by a gradual recovery in economic activity. The full-scale war in Ukraine had a limited impact on their growth dynamics. In contrast, Ukraine demonstrates significantly higher vulnerability to shocks, reflected in a deeper GDP contraction and a deterioration in socio-economic indicators, including rising unemployment and social exclusion. Unlike European countries, Ukraine shows more fragmented and asymmetric dynamics. Strengthening synergy among macroeconomic policies is therefore critical to fostering inclusive economic growth in Ukraine.

Keywords: *monetary policy, fiscal policy, social policy, inclusive growth, interaction of macroeconomic policies, human capital.*

Постановка проблеми. Глобальна та національні економіки стикаються з дедалі більшою кількістю потрясінь, що посилюють загрозу дестабілізації економічної системи та спричиняють негативні соціальні наслідки. Протягом останніх років національні економіки відчували вплив екзогенного шоку – пандемії COVID-19, яка суттєво вплинула на економічні результати країн попри неекономічну природу цього шоку. Наступним суттєвим потрясінням світового масштабу стала повномасштабна війна в Україні. Вона спровокувала дестабілізацію товарних і фінансових ринків, ринків праці та основних соціально-економічних процесів як в Україні, так і за її межами. Окрім зазначених чинників, сучасними викликами для макроекономічної стабільності стають фрагментація світової економіки, поглиблення соціальної нерівності та демографічна криза, зумовлена старінням населення. Окремим фактором невизначеності став стрімкий розвиток штучного інтелекту, що створює нові виклики для стабільності ринку праці. Для України через війну та продовження бойових дій особливо актуальними є питання збільшення частки ветеранів, ВПО, осіб з інвалідністю, що може посилити їх соціальну ізоляцію та ексклюзію (виключення) із соціально-економічного життя. Традиційні моделі економічного зростання в таких умовах виявляються неадекватними, оскільки вони не враховують необхідність інтеграції ексклюзивних груп у продуктивні процеси.

Перераховані вище фактори формують потребу у якісно новому підході до макроекономічного регулювання. Воно має базуватися на синергії макроекономічних політик, що розглядаються як взаємопов'язана тріада «фіскально-монетарно-соціальна політики». Такий комплексний підхід дозволить не лише мінімізувати втрати добробуту, а й створити фундамент для інклюзивного економічного зростання, де підвищення рівня життя забезпечується через активне залучення всіх верств населення до різних сфер життя суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення інклюзивності економічного зростання та пошуку оптимальних механізмів макроекономічного регулювання перебувають у центрі уваги провідних світових наукових шкіл та міжнародних організацій.

Серед зарубіжних науковців, які заклали фундамент дослідження сутності інклюзивного зростання, варто виокремити праці Р. А. Рамоса та Р. Раньєрі [1], Е. Іанчовічіну [2], С. Лундстрьом [2] та ін. Особливості взаємодії фіскальної та монетарної політик у контексті стимулювання економічного зростання аналізуються у працях М. Елфсбака-Шмьоллер та Н. МакКланга [3].

Водночас у сучасній науковій дискусії все чіткіше окреслюється соціальний вектор макроекономічного регулювання. Зокрема, Д. Родрік та С. Станчева запропонували концепцію матриці економічних політик для інклюзивного процвітання [4], а дослідження Н. Бергмана, Б. Борна, М. Вебера та Д. А. Матса присвячене вивченню інклюзивного потенціалу монетарної політики та впливу її інструментів на ринок праці [5].

Вагомий внесок у теоретико-методологічне обґрунтування моделі інклюзивного зростання в умовах системних трансформацій зробили українські науковці, сформувавши цілісний підхід до розуміння інклюзії як фундаментального складника національної економічної безпеки та соціальної стійкості. Питання сутності інклюзивного зростання, адаптацію міжнародних підходів до його трактування та розробку методології оцінювання дослідили А. Жуковська та О. Длугопольський [6]. І. Манцуров запропонував систему якісних індикаторів, що дозволяють здійснювати моніторинг стану економіки України саме з позицій інклюзивності [7]. Комплексний аналіз методичних підходів до інтегральної оцінки інклюзивного розвитку з урахуванням міжнародних стандартів та національних пріоритетів представлено у дослідженнях Л. Ємельяненко, В. Петюха та К. Дзензелюк. Важливою особливістю їхнього підходу є апробація результатів оцінювання як на рівні національної економіки,

так і на рівні локальних ринків праці [8].

Окремим напрямом наукового пошуку є розмежування категоріального апарату, зокрема розкриття фундаментальної відмінності між поняттями «інклюзивне зростання» та «інклюзивний розвиток». Це питання розглянуто у дослідженні А. Кожини, де підкреслено тісний взаємозв'язок цих дефініцій при одночасному обґрунтуванні їхньої нерівнозначності. Автор акцентує на тому, що в українській науковій літературі ці поняття часто помилково ототожнюються, попри суттєві змістовні розбіжності в їхній природі [9].

Важливе значення для формування цілісної державної політики має імплементація функцій соціальної політики та інклюзії у моделі загальної економічної рівноваги. Зокрема, особливості поєднання соціальних пріоритетів із механізмами стабілізації національної економіки у межах моделей загальної економічної рівноваги дослідили О. Красота [10, 11] та І. Радіонова [10].

Питання інклюзивного економічного зростання залишається у фокусі уваги провідних міжнародних організацій, які формують сучасний порядок денний макроекономічного регулювання. Концептуальні засади та механізми інклюзії активно розробляються в межах діяльності Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Всесвітнього економічного форуму, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Організації Об'єднаних Націй. Особливий аспект – подолання ексклюзії на ринку праці та розробка стратегій активного залучення вразливих груп – є предметом поглиблених досліджень Міжнародної організації праці [12, 15].

На регіональному рівні інклюзивні політики проходять етап практичної імплементації через ініціативи Європейської комісії. Важливо підкреслити, що інклюзивний порядок денний інтегрується навіть у мандати монетарної влади, зокрема у стратегічні орієнтири Європейського центрального банку [13].

Попри значний масив досліджень, спрямованих на оцінювання інклюзивності та аналіз окремих видів економічної політики, питання синергетичної взаємодії фіскальних, монетарних та соціальних інструментів як єдиної системи в умовах воєнної дестабілізації залишається недостатньо розробленим. Брак комплексного підходу до формування «тріади політик» для України гальмує створення ефективних механізмів інклюзивного відновлення.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад синергії макроекономічних політик для досягнення інклюзивного економічного зростання в Україні в умовах сучасних глобальних та національних викликів.

Методологічну основу статті становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Зокрема, діалектичний та логіко-теоретичний методи застосовано для розкриття сутності та змістовних характеристик інклюзивного економічного зростання. Системний підхід дозволив розглянути взаємодію макроекономічних політик як єдину систему та сформувати узгоджену аналітичну базу соціально-економічних показників, що інтегровані в сучасні індекси інклюзивності. Аналітичний метод та метод дедукції використано для оцінки впливу інструментів макроекономічної «тріади» на функціонування національної економіки. Емпіричну базу дослідження сформовано шляхом статистичного аналізу динаміки показників країн Європи та України за період 2016-2025 рр., що охоплюють сфери економічного зростання, умов життя, інклюзивності та соціальної рівності. Для виявлення структурних особливостей національних економік та візуалізації результатів дослідження застосовано метод графічного аналізу, зокрема побудову теплових карт. Компаративний (порівняльний) аналіз дав змогу оцінити синергетичний ефект макроекономічних політик у контексті стабілізації економік та виявити відмінності у траєкторіях інклюзивного зростання в умовах екзогенних та ендегенних шоків.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років темпи зростання світової економіки залишалися помірними – на рівні 3,2-3,6% [12, с.1]. Очікується, що подібна динаміка збережеться й надалі, після чого в середньостроковій перспективі прогнозується поступове сповільнення економічного зростання як на глобальному, так і на національному рівнях. Однак більшість цих прогнозів супроводжуються високим ступенем невизначеності та суттєвими макроекономічними ризиками. Серед наслідків такої тенденції – ризики зростання безробіття, поширення бідності та поглиблення нерівності доходів. Ці виклики вже мають гострий характер і продовжують загострюватися на тлі глобальної нестабільності. Зокрема, найбагатші 0,001% населення світу сьогодні контролюють утричі більше багатства, ніж половина людства, при цьому частка такої концентрації стабільно зростає – з майже 4% у 1995 році до понад 6% у 2025 році [14]. Водночас на світовому ринку праці посилюються дисбаланси. Відповідно до даних Міжнародної організації праці, прогнозується, що у 2026 році кількість безробітних у світі «досягне 186 мільйонів осіб, тоді як ширший показник недовикористання робочої сили (англ. «jobs gap») становитиме 408 мільйонів осіб» [15, с.2]. Прояви таких тенденцій та соціальної ексклюзії знайшли відображення у рівні бідності, який протягом 2015-2025 років демонстрував стійку

динаміку до зростання у країнах з низьким рівнем доходу. Так, у 2025 році майже 68% працівників у цих країнах жили в умовах крайньої або помірної бідності [15, с.1]. Окремо слід відзначити загострення глобальної демографічної кризи, яка, до прикладу, в Україні суттєво посилюється в умовах повномасштабної війни. Усі зазначені вище проблеми потребують комплексного вирішення шляхом формування належної економічної політики на засадах інклюзивності.

Як було встановлено раніше, взаємозв'язок між економічним зростанням та нерівністю доходів є предметом численних досліджень, проте сьогодні більшість підходів потребують переосмислення з огляду на структурні зміни в економіці. Доцільно відзначити внесок С. Кузнеця, який обґрунтував концепцію перевернутої U-подібної кривої. Її суть полягає в тому, що на ранніх етапах розвитку економічне зростання посилює нерівність у доходах, проте з подальшою індустріалізацією воно сприяє підвищенню добробуту всіх верств населення. Втім, сучасний історичний досвід фіксує випадки, що суперечать цій закономірності. Такі спостереження не заперечують можливості гармонійного поєднання економічного зростання із більш справедливим розподілом доходів, проте вимагають розробки нових макроекономічних механізмів.

Гармонійне поєднання економічного зростання, справедливого розподілу доходів та підвищення рівня життя є однією з центральних ідей інклюзивного економічного зростання. Слід зазначити, що інклюзивна модель зростання принципово відрізняється від традиційної: якщо остання орієнтується переважно на темпи приросту ВВП, то інклюзивний підхід фокусується на розширенні можливостей для всіх верств населення та забезпеченні рівного доступу до результатів зростання (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційного та інклюзивного економічного зростання

Критерій	Традиційне економічне зростання	Інклюзивне економічне зростання
Головна мета	Зростання реального ВВП	Підвищення добробуту для всіх верств населення
Якість зростання	Оцінюється переважно через темпи зростання	Враховує характер зростання: соціальні, інституційні та довгострокові ефекти
Участь населення у процесах	Не обов'язково супроводжується залученням всіх верств населення	Забезпечує включення всіх верств населення в суспільні процеси
Розподіл благ	Може призводити до концентрації доходів та багатства в руках небагатьох	Передбачає широке залучення громадян до економічної активності та відповідне зменшення нерівності у доходах
Ринок праці	Може супроводжуватися автоматизацією та штучним інтелектом, що призводитиме до скорочення робочих місць та падіння доходів	Пріоритет – створення гідних робочих місць для широкого кола осіб
Доступ до ресурсів	Фокус на ефективності капіталу	Фокус на рівному доступі до ресурсів, у т.ч. освітніх, фінансових тощо
Економічна стійкість	Може супроводжуватися соціальними дисбалансами	Сприяє довгостроковій економічній і соціальній стабільності

Джерело: складено авторами

Інклюзивне зростання у своїй основі побудоване на відповідному принципі інклюзивності, тобто забезпеченні включення всіх верств населення у економічні процеси, незалежно від соціальної чи гендерної приналежності, віку, релігійних переконань, інвалідності тощо. Згідно з цією концепцією важливо створити можливості та умови рівного доступу до ринків і ресурсів, що дасть змогу індивіду більш повно реалізувати свій потенціал у суспільстві та отримати відповідні економічні результати від такого внеску. Таким чином, принцип інклюзивності в економічному зростанні з боку пропозиції на ринку праці має забезпечувати зміцнення людського капіталу та розширення спроможностей індивідів реалізувати наявні ресурси, тоді як з боку попиту на ринку праці – сприяти створенню ширших можливостей для продуктивної зайнятості.

Економічне зростання на засадах інклюзивності неможливе без забезпечення макроекономічної стабільності, яка виступає його своєрідною «точкою відліку». Як і макроекономічна стабілізація національної економіки, інклюзивне зростання може досягатися через ефективну взаємодію макроекономічних політик, насамперед фінансової, монетарної і соціальної.

У цьому контексті однією з ключових граней такої синергії є оптимальна комбінація інструментів фінансової та соціальної політик, зокрема у частині:

- підтримки сукупного попиту на рівні, що забезпечує повну зайнятість, як умови розширення участі на ринку праці;
- видатків державного бюджету на інклюзивні ініціативи уряду;
- змін у податковому навантаженні економічних агентів, що впливає на розподіл ресурсів і

майбутні інвестиції;

- реалізації перерозподільних механізмів, спрямованих на згладжування доходних диспропорцій та пом'якшення наслідків економічних спадів;
- забезпечення цільового фінансування з урахуванням потреб найбільш вразливих верств населення;
- впровадження інструментів «передрозподільного етапу» [4], зокрема інвестицій у людський, фінансовий і соціальний капітал;
- активної політики на ринку праці, включаючи підвищення кваліфікації, перекваліфікацію, субсидування зайнятості та створення робочих місць;
- державних інвестицій у розвиток освіти, охорони здоров'я та інфраструктури, що формують основу для довгострокового інклюзивного зростання.

За своєю суттю перелічені вище інклюзивні заходи суттєво зменшують нерівномірний тягар рецесійного шоку, особливо для тих груп населення, які є найбільш вразливими до їхнього впливу. Водночас стимулювання зайнятості через державні ініціативи може супроводжуватися негативними ефектами у розрізі пришвидшення інфляції. Результати низки емпіричних досліджень з симуляціями свідчать, що зростання цін може тимчасово підвищити індекс Джині у країнах Європи [16, с.44].

Висока та волатильна інфляція найбільшою мірою негативно впливає на групи з низьким рівнем доходу, тому забезпечення цінової стабільності є важливим внеском у формування інклюзивної складової макроекономічного регулювання [17].

Таким чином, монетарна політика, як вагомий елемент тріади макроекономічних політик, безпосередньо впливає на характер інклюзивного зростання, зокрема через:

- забезпечення цінової стабільності, що формує сприятливе середовище для довгострокового економічного зростання;
- трансмісійний механізм та регулювання вартості кредитних ресурсів через експансійну або рестрикційну монетарну політику, що впливає на інвестиційну активність;
- вплив на рівень зайнятості та її структуру, включаючи перерозподіл працівників між фірмами [18];
- непрямий вплив експансійної монетарної політики на ринок праці, зокрема розширення можливостей зайнятості для вразливих груп населення в умовах дефіциту на ринку праці;
- стимулювання інвестицій у людський капітал, зокрема через навчання та перекваліфікацію працівників у періоди пом'якшення монетарної політики;
- розвиток фінансової інклюзії, підвищення фінансової грамотності, інтеграція ESG-підходів та інші інклюзивні ініціативи центрального банку як додаткові канали підтримки інклюзивного економічного зростання.

Теоретичне підґрунтя впливу макроекономічного інструментарію на параметри зростання потребує верифікації у прикладній площині. Це доцільно реалізувати шляхом аналізу індексів інклюзивного зростання та розвитку.

Індекси інклюзивного зростання та розвитку зазнали суттєвої еволюції протягом останніх років, що відображає зміну підходів до оцінки якості економічного зростання та його інклюзивного аспекту. Зокрема, перші спроби вимірювання інклюзивності були представлені Всесвітнім економічним форумом у 2017–2018 роках у вигляді Індексу інклюзивного розвитку (Inclusive Development Index, IDI) з 12 індикаторами. Подальшого розвитку ідея оцінки інклюзивності національної економіки набула в межах Індексу інклюзивного зростання (Inclusive Growth Index, IGI), розробленого Конференцією ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD). Його перша ітерація у 2019 році включала три складові (економіку, умови життя та рівність) і охоплювала 21 відповідний індикатор, серед яких був також екологічний компонент. У наступній версії 2022 року структура індексу була розширена до чотирьох компонентів (економічне зростання, умови життя, рівність та довкілля), а кількість індикаторів зросла до 27. Останні оновлення 2023 року зберігають цю архітектуру показників.

На основі аналізу методології формування цих індексів узагальнено перелік соціально-економічних показників із подальшим визначенням характеру та ступеня впливу на них макроекономічних політик (табл. 2). При цьому вплив розмежовано на прямий та опосередкований залежно від інтенсивності, часового лагу та каналів передачі імпульсів на відповідні показники. Варто зазначити, що в межах цього підходу макроекономічні політики охоплюють не лише стандартні інструменти впливу, а й ширший комплекс програм, регуляторних рішень, інклюзивних ініціатив, що реалізуються ключовими суб'єктами економічної політики, насамперед урядом і центральним банком. Такий підхід дозволяє систематизувати основні виміри інклюзивного зростання, а також комплексно проаналізувати синергію фінансової, монетарної та соціальної політик через їхні канали трансмісії.

Таблиця 2

Макроекономічні політики та їх вплив на показники
Індексу інклюзивного розвитку (IDI) та Індексу інклюзивного зростання (IGI)

Блок	Показник	IDI / IGI	Вплив макроекономічних політик на показники IDI та IGI (Прямий/ Опосередкований)
Економ. зростання	ВВП на душу населення	IDI + IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Чистий національний дохід	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Продуктивність праці	IDI + IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Рівень зайнятості	IDI + IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Споживання електроенергії / населення	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Експорт товарів та послуг (% ВВП)	IGI	Фіскальна, Монетарна
	Скориговані чисті заощадження	IDI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Державний борг (% ВВП)	IDI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
Умови життя	Індекс ефективності логістики	IGI	Фіскальна
	Доступ до Інтернету	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Смертність дітей до 5 років	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Доступ до питної води	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Охоплення середньою освітою	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Охоплення медичними послугами	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Фінансова інклюзія	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Очікувана тривалість життя	IDI	Фіскальна, Соціальна
Інклюзивність та рівність	Коефіцієнт Джині (нерівність доходів)	IDI + IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Рівень бідності	IDI + IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Гендерний паритет у середній освіті	IGI	Соціальна
	Гендерний розрив зайнятості	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Віковий розрив зайнятості (молодь/дорослі)	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Гендерний паритет у парламенті	IGI	Соціальна
	Гендерне співвідношення участі у РС	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Вік першого шлюбу (жін./чол.)	IGI	Соціальна
	Частка найманих працівників (жін./чол.)	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Частка зайнятості жінок у сфері послуг	IGI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Нерівність багатства (Wealth Gini)	IDI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
	Медіанний дохід	IDI	Фіскальна, Монетарна, Соціальна
Екологія	Викиди CO ₂	IDI + IGI	Фіскальна
	Енергоємність економіки	IGI	Фіскальна, Монетарна
	Ефективність використання води	IGI	Фіскальна, Соціальна
	Частка природоохоронних територій	IGI	Фіскальна
	Вуглецева інтенсивність ВВП	IDI	Фіскальна
	Демографічне навантаження	IDI	Фіскальна, Соціальна

Джерело: складено авторами на основі [19, 20]

З огляду на широту та багатовимірність концепції інклюзивності, дискусійним залишається питання формування такого переліку соціально-економічних показників, який би забезпечував належний рівень порівнюваності національних економік за їх здатність забезпечувати економічне зростання на засадах інклюзивності. Для емпіричного аналізу реакції економік на шоки та оцінки їх впливу на добробут населення було досліджено динаміку низки ключових соціально-економічних показників у вибірці європейських країн, зокрема Чехії, Німеччини, Польщі та Швеції (рис. 1).

Чехія	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна реального ВВП, %	2,6	5,2	2,8	3,6	-1,1	-4,0	2,8	0,0	1,3	2,5
Продуктивність праці, зміна, %	3,3	3,8	6,6	3,4	2,2	3,6	5,4	8,4	5,3	5,1
Державні видатки на освіту, % ВВП	3,7	3,8	4,3	4,6	4,7	4,7	4,5	4,5	4,5	
Рівень безробіття, %	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,2	2,6	2,6	2,8
Молодь поза зайнятістю, освітою та навчанням, % населення	11,1	10,0	9,5	9,8	11,0	10,9	11,4	10,1	8,6	8,0
Населення з ризиком бідності або соціальної ізоляції, %	12,4	12,1	11,8	12,1	11,5	10,7	11,8	12,0	11,3	11,5
Коефіцієнт Джині, 0 - рівність	25,1	24,5	24,0	24,0	24,2	24,8	24,8	24,4	23,7	24,0
Німеччина	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна реального ВВП, %	2,2	2,8	1,1	1,0	-4,1	3,9	1,8	-6,9	-6,5	6,2
Продуктивність праці, зміна, %	1,3	1,1	3,1	1,0	1,3	-6,6	3,8	7,6	5,6	4,5
Державні видатки на освіту, % ВВП	4,1	4,1	4,2	4,3	4,6	4,5	4,4	4,5		
Рівень безробіття, %	3,9	3,5	3,2	2,9	3,6	3,6	3,1	3,1	3,4	3,8
Молодь поза зайнятістю, освітою та навчанням, % населення	9,8	9,3	8,7	8,4	10,1	9,3	8,6	8,8	8,7	9,2
Населення з ризиком бідності або соціальної ізоляції, %	19,8	18,8	18,5	17,3	20,4	21,6	21,1	21,3	21,1	21,2
Коефіцієнт Джині, 0 - рівність	29,3	29,1	31,1	29,7	30,3	31,2	29,8	29,4	29,1	30,1
Польща	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна реального ВВП, %	3,9	5,2	6,2	4,6	-2,9	6,9	5,3	0,2	3,9	3,6
Продуктивність праці, зміна, %	2,8	1,6	1,7	3,6	6,9	1,3	8,1	13,9	6,1	6,7
Державні видатки на освіту, % ВВП	5,9	4,9	4,9	5,9	5,1	4,9	4,3	5,9		
Рівень безробіття, %	6,3	5,9	3,9	3,3	3,2	3,4	2,9	2,8	2,9	3,1
Молодь поза зайнятістю, освітою та навчанням, % населення	14,0	13,0	12,2	11,4	12,5	13,2	10,7	9,1	9,4	9,2
Населення з ризиком бідності або соціальної ізоляції, %	26,6	18,7	18,2	17,9	17,0	16,8	15,9	16,5	16,0	
Коефіцієнт Джині, 0 - рівність	29,8	29,2	27,8	28,5	27,2	26,8	26,3	27,0	26,0	
Швеція	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна реального ВВП, %	2,1	1,9	1,8	2,6	-1,9	5,2	1,3	-0,2	1,9	1,3
Продуктивність праці, зміна, %	2,1	2,8	3,8	1,9	3,9	0,3	4,3	6,3	3,3	-0,1
Державні видатки на освіту, % ВВП	7,1	7,1	7,6	7,3	7,8	7,4	7,2	7,3	7,2	
Рівень безробіття, %	7,3	6,8	6,3	6,9	8,3	8,9	7,3	7,3	8,1	8,8
Молодь поза зайнятістю, освітою та навчанням, % населення	6,3	6,3	6,3	5,9	6,9	6,3	5,8	5,3	6,3	5,9
Населення з ризиком бідності або соціальної ізоляції, %	17,7	17,2	17,7	18,4	17,7	17,2	18,6	18,4	17,5	18,6
Коефіцієнт Джині, 0 - рівність	27,6	28,0	27,0	27,6	26,9	26,8	27,6	29,5	27,6	28,6

Рис. 1. Теплова карта динаміки соціально-економічних показників країн Європи
впродовж 2016-2025 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [21, 22, 23, 24, 25]

Попри об'єктивні труднощі формування статистичної бази в умовах воєнного стану, було розроблено теплову карту динаміки соціально-економічних показників України (рис. 2). Цей інструмент візуалізації дозволив наочно реконструювати траєкторію ключових показників інклюзії та ідентифікувати специфіку їхньої трансформації під впливом екстремальних викликів вітчизняних реалій.

Україна	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна реального ВВП, %	2,4	2,4	3,5	3,2	-3,8	3,4	-28,8	5,5	3,2	1,8
Продуктивність праці, %	3,5	3,1	2,2	1,8	0,3	5,5				
Державні видатки на освіту, % ВВП	5	5,4	5,3	5,4	5,4	6,1	5,5	4,7	4,5	4,4
Рівень безробіття, %	9,3	9,5	8,8	8,2	9,5	9,9	18,5	17,4	14,3	
Молодь поза зайнятістю, освітою та навчанням, % населення	17,8	15,9	14,5	15,6	15,5	14,3				
Населення з ризиком бідності або соціальної ізоляції, %	58,6	47,3	43,2	41,3	47,2	39,1		35	37	36,9
Коефіцієнт Джині, 0 – рівність	25	26	26,1	26,6	25,6	26	26	41	43	50

Рис. 2. Теплова карта динаміки соціально-економічних показників України у 2016-2025 рр.
Джерело: сформовано авторами на [26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35]

Незважаючи на відмінності у структурі економік, моделях економічної політики та рівні інституційного розвитку, аналіз динаміки реального ВВП свідчить про відносно синхронну реакцію країн Європи на глобальні шоки, зокрема у 2020 році, з подальшим поступовим відновленням економічної активності. Шок повномасштабної війни в Україні мав обмежений вплив на темпи економічного зростання цих країн (рис.1).

Натомість для України характерною є значно вища чутливість до шоків, зумовлена як пандемією COVID-19, так і повномасштабною війною, що спричинило суттєве падіння реального ВВП та зміну траєкторії економічного зростання (рис.2). При цьому навіть подальше відновлення економічної активності значною мірою пояснюється низькою статистичною базою попередніх періодів. Така ситуація свідчить про недостатність темпів економічного відновлення, що актуалізує потребу у синергії макроекономічних політик задля досягнення показників докризового рівня.

У всіх представлених країнах Європи зберігається відносно стабільний рівень державних видатків на освіту, при цьому найвища їх частка характерна для Швеції, що узгоджується з її довгостроковою орієнтацією на розвиток людського капіталу. У Польщі та Чехії також спостерігається позитивна динаміка зниження частки молоді, яка не залучена до зайнятості, освіти чи навчання, що свідчить про ефективність політик інтеграції молоді в економічні процеси. Для України ж характерною є інша траєкторія. Попри відносно стабільний рівень видатків на освіту, їх ефективність у трансформації людського капіталу залишається обмеженою. Це проявляється у зростанні рівня соціальної ексклюзії, безробіття та частки населення, не залученого до економічної активності. Таким чином, на відміну від європейських країн, де соціально-економічні показники демонструють узгоджену позитивну динаміку, в Україні спостерігається їх фрагментованість та асиметричність.

Саме в цьому контексті особливого значення набуває інклюзивний підхід до формування політик, зокрема посилення ролі соціальної політики у поєднанні з фіскальними та монетарними інструментами. Така взаємодія створює передумови для впливу на ключові соціально-економічні показники, зокрема рівень безробіття, бідності, нерівності доходів та залучення населення до економічних процесів.

Висновки. Ефективна координація макроекономічних політик є неможливою без врахування їхніх соціальних наслідків, що визначає необхідність переходу до моделі інклюзивно орієнтованого економічного зростання. Для України такий перехід передбачає посилення синергії фіскальної, монетарної та соціальної політик через формування узгоджених механізмів взаємодії їхніх інструментів.

Попри те, що на сучасному етапі повноцінний аналіз цієї взаємодії в Україні ускладнений фрагментарністю статистичної бази, досвід європейських країн підтверджує, що саме синергія макроекономічних політик є визначальним чинником формування інклюзивної траєкторії розвитку. Позитивна динаміка досліджуваних соціально-економічних показників у країнах Європи верифікує цю гіпотезу. У зв'язку з цим, адаптація європейського досвіду з урахуванням специфіки національної економіки є важливою передумовою для побудови стійкої інклюзивної моделі у повоєнному майбутньому.

Література

1. Ranieri R., Almeida Ramos R. Inclusive growth: Building up a concept. *International Policy*

Centre for Inclusive Growth (IPC-IG). Working Paper. No. 104. 26 p. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/71821/1/736729240.pdf> (дата звернення: 12.02.2026).

2. Ianchovichina E., Lundstrom S. Inclusive Growth Analytics: Framework and Application. *The World Bank. Policy Research Working Paper*. No. 4851. 2009. 46 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/771771468180864543/pdf/WPS4851.pdf> (дата звернення: 12.02.2026).

3. Elfsbacka-Schmöller M., McClung N. Growth stabilises debt and reduces fiscal inflation: A new perspective on monetary-fiscal interactions. *VoxEU. Centre for Economic Policy Research (CEPR)*. 2024. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/growth-stabilises-debt-and-reduces-fiscal-inflation-new-perspective-monetary-fiscal> (дата звернення: 14.02.2026).

4. Rodrik D., Stantcheva S. A Policy Matrix for Inclusive Prosperity. *National Bureau of Economic Research (NBER). Working Paper*. No. 28736. 2021. 10 p. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28736/w28736.pdf (дата звернення: 14.02.2026).

5. Bergman N., Born B., Matsa D. A., Weber M. Inclusive Monetary Policy: How Tight Labor Markets Facilitate Broad-Based Employment Growth. *National Bureau of Economic Research (NBER). Working Paper*. No. 29651. 2022. 48 p. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w29651/w29651.pdf (дата звернення: 14.02.2026).

6. Zhukovska A., Dluhopolskyi O. Elements and indicators of inclusive economic development. *MEST Journal (MESTE)*. Vol. 9. No. 2. 2021. pp. 91-98. URL: https://mest.meste.org/MEST_2_2021/18_13.pdf (дата звернення: 12.02.2026).

7. Манцуров І. Г. Інклюзивний розвиток як основа протидії глобальним викликам сьогодення. *Економіка України*. 2018. № 10. С. 71-87. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2018-10-5/2018-10-5> (дата звернення: 12.02.2026).

8. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Дзензелюк К. В. Інтегральна оцінка інклюзивного розвитку в Україні на національному та місцевому рівнях. *Економіка та держава*. 2019. № 6. С. 4-10. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2019/3.pdf (дата звернення: 14.02.2026).

9. Кожина А. В. Інклюзивне зростання та інклюзивний розвиток: взаємозв'язок та відмінності. *Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика: зб. наук. пр.: Вип. IV. Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23 листопада 2018 р.)*. Київ–Тернопіль: «Бескиди». 2018. У 2-х ч. Ч. 1. С. 84-90. (дата звернення: 14.02.2026).

10. Radionova I., Krasota O. Social inclusion and economic uncertainty: The reflection in public policy. *Scientific Papers of the University of Pardubice. Series D*. Vol. 29. No. 2. 2021. 11 p. DOI: <https://doi.org/10.46585/sp29021279> (дата звернення: 12.02.2026).

11. Красота О. Модель стратегії макроекономічної стабілізації національної економіки на засадах соціальної інклюзії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2024. № 1 (224). С. 45-54. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2024/224-1/6> (дата звернення: 12.02.2026).

12. World Employment and Social Outlook: Trends 2025. *International Labour Organization*. 2025. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2025-01/WESO25_Trends_ExecSum_EN.pdf (дата звернення: 20.02.2026).

13. Diversity and inclusion. *European Central Bank*. 2026. URL: <https://www.ecb.europa.eu/careers/why-we-value-diversity/html/index.en.html> (дата звернення: 12.02.2026).

14. World Inequality Report 2026. *World Inequality Lab*. 2026. URL: <https://wir2026.wid.world/insight/executive-summary> (дата звернення: 20.02.2026).

15. Employment and Social Trends 2026. *International Labour Organization*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.54394/AHRT2681> (дата звернення: 20.02.2026).

16. A Path to Inclusive Growth in the EU. Part 1: Amid Inflation and Fiscal Constraints. *The World Bank Group*. 2024. 61 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099121724035078520/pdf/P50045917da9dd0e5188d31194d03f6c875.pdf> (дата звернення: 15.02.2026).

17. Central banking for inclusive development: through a new lens. Chapter 4. Economic and Social Survey of Asia and the Pacific 2022: Building Forward Fairer. *United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific*. 2022. pp.89-118. URL: <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210013611#chapters> (дата звернення: 12.02.2026).

18. Gulyas A., Meier M., Ryzhenkov M. Labor market effects of monetary policy across workers and firms. *European Economic Review*. 2024. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292124000850> (дата звернення: 14.02.2026).

19. Barnat N., Camerini D., Kynclova P., Schaub C. Inclusive Growth Index – Methodology. 2023. URL: https://bookdown.org/kynclova_petra/IGI_methodology/_main.pdf (дата звернення: 20.02.2026).

20. Samans R., Blanke J., Corrigan G., Drzeniek Hanouz M. The Inclusive Growth and Development

Report 2017. *World Economic Forum. Geneva*. 2017. 136 p. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf (дата звернення: 15.02.2026).

21. Annual national accounts (nama 10). *Eurostat*. 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_LP_A21__custom_7005908/default/table?lang=en (дата звернення: 20.02.2026).

22. General government expenditure by function (COFOG). *Eurostat*. 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en (дата звернення: 20.02.2026).

23. Unemployment rate by age. *Eurostat*. 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a/default/table?lang=en (дата звернення: 20.02.2026).

24. European pillar of social rights (EPSR). *Eurostat*. 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/tb_eu?sort=category&lang=en&subtheme=tepsr&display=list (дата звернення: 20.02.2026).

25. Gini coefficient of equivalised disposable income. *Eurostat*. 2026. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi190/default/table?lang=en> (дата звернення: 20.02.2026).

26. Здійснено попередню оцінку ВВП за 2025 рік. *Державна служба статистики України*. 2026. URL: <https://stat.gov.ua/uk/news/zdiysneno-poperednyu-otsinku-vvp-za-2025-rik> (дата звернення: 20.02.2026).

27. Індекс продуктивності праці, % (Ціль 8.2.2). *Державна служба статистики України*. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/8-2-2/> (дата звернення: 20.02.2026).

28. The unemployment rate of Ukraine. *GlobalData*. 2026. URL: <https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/the-unemployment-rate-of-ukraine-220018/> (дата звернення: 20.02.2026).

29. Українська економіка у 2024 році: спецвипуск Трекеру. *Центр економічної стратегії*. 2025. URL: https://ces.org.ua/ukrainian_economy_in_2024/ (дата звернення: 20.02.2026).

30. Банк даних. *Державна служба статистики України*. 2026. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 20.02.2026).

31. Статистика. *Національний банк України*. 2026. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення: 20.02.2026).

32. Опитування «Дослухаючись до громадян України». *Світовий банк*. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/listening-to-citizens-of-ukraine-survey> (дата звернення: 20.02.2026).

33. Частка молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15-24 роки (Ціль 8.4.1). *Державна служба статистики України*. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/8-4-1/> (дата звернення: 20.02.2026).

34. Рівень бідності (Ціль 1.1.1). *Державна служба статистики України*. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/1-1-1/> (дата звернення: 04.02.2026).

35. Gini index. Ukraine. *Statbase*. 2026. URL: <https://statbase.org/data/ukr-gini-index/> (дата звернення: 20.02.2026).

References

1. Ranieri R., Almeida Ramos R. (2013) Inclusive growth: building up a concept. *International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC-IG)*. Working Paper. No. 104. 26 p. Available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/71821/1/736729240.pdf> (accessed February 12, 2026).

2. Ianchovichina E., Lundstrom S. (2009) Inclusive growth analytics: framework and application. *The World Bank. Policy Research Working Paper*. No. 4851. 46 p. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/771771468180864543/pdf/WPS4851.pdf> (accessed February 12, 2026).

3. Elfsbacka-Schmöller M., McClung N. (2024) Growth stabilises debt and reduces fiscal inflation: a new perspective on monetary-fiscal interactions. *VoxEU. Centre for Economic Policy Research (CEPR)*. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/growth-stabilises-debt-and-reduces-fiscal-inflation-new-perspective-monetary-fiscal> (accessed February 14, 2026).

4. Rodrik D., Stantcheva S. (2021) A policy matrix for inclusive prosperity. *National Bureau of Economic Research (NBER)*. Working Paper. No. 28736. 10 p. Available at: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28736/w28736.pdf (accessed February 14, 2026).

5. Bergman N., Born B., Matsa D. A., Weber M. (2022) Inclusive monetary policy: how tight labor markets facilitate broad-based employment growth. *National Bureau of Economic Research (NBER)*. Working Paper. No. 29651. 48 p. Available at: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w29651/w29651.pdf (accessed February 14, 2026).

6. Zhukovska A., Dluhopolskyi O. (2021) Elements and indicators of inclusive economic development. *MEST Journal (MESTE)*. vol. 9 No 2. pp. 91-98. Available at: https://mest.meste.org/MEST_2_2021/18_13.pdf (accessed February 12, 2026).

7. Mantsurov I. H. (2018) Inkliuzyvnyi rozvytok yak osnova protydii hlobalnym vyklykam sohodennia [Inclusive growth as a basis for countering the global challenges of today]. *Ekonomika Ukrainy*. No 10. pp. 71-87. Available at: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2018-10-5/2018-10-5> (accessed February 12, 2026).
8. Yemelianenko L. M., Petiukh V. M., Dzenzeliuk K. V. (2019) Intehralna otsinka inkliuzyvnogo rozvytku v Ukraini na natsionalnomu ta mistsevomu rivniakh [Integral assessment of inclusive development in Ukraine at the national and local levels]. *Ekonomika ta derzhava*. No 6. pp. 4-10. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2019/3.pdf (accessed February 14, 2026).
9. Kozhyna A. V. (2018) Inkliuzyvne zrostannia ta inkliuzyvnyi rozvytok: vzaiemozviazok ta vidminnosti [Inclusive growth and inclusive development: interrelation and differences]. *Rehionalna polityka: istoriia, polityko-pravovi zasady, arkhitektura, urbanistyka: zbirnyk naukovykh prats*. Issue IV. Proceedings of the International scientific and practical conference (Kyiv, November 23, 2018). Kyiv-Ternopil: Beskydy. In 2 parts. Part 1. pp. 84-90. (accessed February 14, 2026).
10. Radionova I., Krasota O. (2021) Social inclusion and economic uncertainty: the reflection in public policy. *Scientific Papers of the University of Pardubice*. Series D. vol. 29 No 2. 11 p. DOI: <https://doi.org/10.46585/sp29021279> (accessed February 12, 2026).
11. Krasota O. (2024) Model stratehii makroekonomichnoi stabilizatsii natsionalnoi ekonomiky na zasadakh sotsialnoi inkliuzii [Model of the strategy of macroeconomic stabilization of the national economy based on social inclusion]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. No 1(224). pp. 45-54. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2024/224-1/6> (accessed February 12, 2026).
12. International Labour Organization (ILO). (2025) World Employment and Social Outlook: Trends 2025. *International Labour Office*. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2025-01/WESO25_Trends_ExecSum_EN.pdf (accessed February 20, 2026).
13. European Central Bank. (2026) Diversity and inclusion. URL: <https://www.ecb.europa.eu/careers/why-we-value-diversity/html/index.en.html> (accessed February 12, 2026).
14. World Inequality Lab. (2026) World Inequality Report 2026. Available at: <https://wir2026.wid.world/insight/executive-summary> (accessed February 20, 2026).
15. International Labour Organization (ILO). (2026) Employment and Social Trends 2026. *International Labour Office*. DOI: <https://doi.org/10.54394/AHRT2681> (accessed February 20, 2026).
16. World Bank Group. (2024) A Path to Inclusive Growth in the EU. Part 1: Amid Inflation and Fiscal Constraints. 61 p. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099121724035078520/pdf/P50045917da9dd0e5188d31194d03f6c875.pdf> (accessed February 15, 2026).
17. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2022) Central banking for inclusive development: through a new lens. Chapter 4. In *Economic and Social Survey of Asia and the Pacific 2022: Building Forward Fairer*. pp. 89-118. Available at: <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210013611#chapters> (accessed February 12, 2026).
18. Gulyas A., Meier M., Ryzhenkov M. (2024) Labor market effects of monetary policy across workers and firms. *European Economic Review*. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292124000850> (accessed February 14, 2026).
19. Barnat N., Camerini D., Kynclova P., Schaub C. (2023) Inclusive Growth Index - Methodology. Available at: https://bookdown.org/kynclova_petra/IGI_methodology/_main.pdf (accessed February 20, 2026).
20. Samans R., Blanke J., Corrigan G., Drzeniek Hanouz M. (2017) The Inclusive Growth and Development Report 2017. *World Economic Forum*. Geneva. 136 p. Available at: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf (accessed February 15, 2026).
21. Eurostat. (2026) Annual national accounts (nama 10). Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_LP_A21__custom_7005908/default/table?lang=en (accessed February 20, 2026).
22. Eurostat. (2026) General government expenditure by function (COFOG). Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en (accessed February 20, 2026).
23. Eurostat. (2026) Unemployment rate by age. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a/default/table?lang=en (accessed February 20, 2026).
24. Eurostat. (2026) European pillar of social rights (EPSR). Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/tb_eu?sort=category&lang=en&subtheme=tepsr&display=list (accessed February 20, 2026).
25. Eurostat. (2026) Gini coefficient of equivalised disposable income. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi190/default/table?lang=en> (accessed February 20, 2026).
26. State Statistics Service of Ukraine. (2026) Zdiisнено poperedniu otsinku VVP za 2025 rik [Preliminary

GDP estimate for 2025 was made]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/news/zdiysneno-poperednyu-otsinkuvvp-za-2025-rik> (accessed February 20, 2026).

27. State Statistics Service of Ukraine. (2021) Indeks produktyvnosti pratsi, % (Tsil 8.2.2) [Labour productivity index, % (SDG 8.2.2)]. Available at: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/8-2-2/> (accessed February 20, 2026).

28. GlobalData. (2026) The unemployment rate of Ukraine. Available at: <https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/the-unemployment-rate-of-ukraine-22001> (accessed February 20, 2026).

29. Centre for Economic Strategy. (2025) Ekonomika Ukrainy u 2024 rotsi: spetsvypusk Trekera [Ukrainian economy in 2024: Special Edition of Tracker]. Available at: https://ces.org.ua/ukrainian_economy_in_2024/ (accessed February 20, 2026).

30. State Statistics Service of Ukraine. (2026) Bank danykh [Data bank]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (accessed February 20, 2026).

31. National Bank of Ukraine. (2026) Statystyka [Statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (accessed February 20, 2026).

32. World Bank. (2025) Listening to Citizens of Ukraine survey. Available at: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/listening-to-citizens-of-ukraine-survey> (accessed February 20, 2026).

33. State Statistics Service of Ukraine. (2021) Chastka molodi, yaka ne pratsiuie, ne navchaietsia i ne nabuvaie profesiinykh navychok, u zahalnyi chyselnosti osib vikom 15-24 roky (Tsil 8.4.1) [Share of youth not in employment, education or professional training in the total number of those aged 15-24, %]. Available at: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/8-4-1/> (accessed February 20, 2026).

34. State Statistics Service of Ukraine. (2021) Riven bidnosti (Tsil 1.1.1) [Poverty rate (SDG 1.1.1)]. Available at: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/1-1-1/> (accessed February 4, 2026).

35. Statbase. (2020) Gini index. Ukraine. Available at: <https://statbase.org/data/ukr-gini-index/> (accessed February 20, 2026).

Отримано: 01.03.2026

Прийнято до публікації: 01.04.2026

Опубліковано: 15.04.2026